

Küresel Krizin Etkileri : EMO Üyeleri İstihdamı Araştırması

Elk. Müh. Ertan Beyazıt
ertan.beyazit@emo.org.tr

Küresel krizin etkilerinin ülkemizde hissedilmeye başlandığı Mart-Haziran 2009 döneminde EMO üyesi elektrik, elektronik, elektrik-elektronik, elektronik haberleşme, bilgisayar ve biyomedikal mühendislerinin istihdam durumlarını incelemek ve krizin mühendislik alanlarımızdaki istihdama etkisini üyelerimiz bazında araştırmak üzere 24 Şubat 2009 tarihi ile istifa, yaşam kaybı, emeklilik ve farklı unvana sahip yabancı üniversite mezunları dışarıda tutularak 37.359 Oda üyesi ölçeğinde çalışma gerçekleştirilmiştir.

1983-2008 yılları arasında ÖSYM

kayıtlarına göre 54 bin 705 Elektrik, Elektrik-Elektronik, Elektronik Haberleşme Bölümü, 20 bin 155 Bilgisayar, 188 Biyomedikal bölümü mezunu olmak üzere toplam 75 bin 048 mezun verilmiş iken, aynı yıllar arasında EMO üyeliğini gerçekleştirmiş 29 bin 994 meslektaş bulunmaktadır. 1982 yılı öncesi kayıtlı 11 bin 886 üye bu toplamlara eklendiğinde 86 bin 934 mezun ve 41 bin 880 oda üyemiz bulunmaktadır. Çalışma Oda üyeliği konusunda da ipucu vermektedir. 1983-2008 yılları arası üye/mezun oranı %39.97 düzeylerinde kalmaktadır.

Araştırma Odamız meslek alanlarının tümünü kapsayacak şekilde, Elektrik, Elektrik-Elektronik, Elektronik, Elektronik Haberleşme, Bilgisayar, Biyomedikal alanlarında olmak üzere 6 grup ve 1954 öncesi, 1954/1964, 1964/1974, 1974/1984, 1984 ve üzeri olmak üzere 5 yaş dönemi biçiminde şekillendirilmiştir. Anket; 164 elektrik, 198 elektrik-elektronik, 133 elektronik, 209 elektronik haberleşme, 137 bilgisayar ve 14 biyomedikal mühendisi olmak üzere toplam 855 üyemizle yapılmıştır. Elde edilen veriler toplam üye sayısına ağırlıklandırılmıştır.

DEĞERLENDİRME

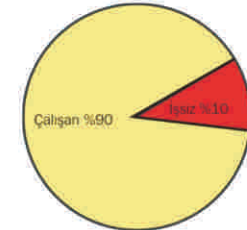
Mesleki grupların EMO içindeki ağırlığı dikkate alınarak mesleki tabakalar bazında ortaya çıkan işsizlik

oranları üzerinden ağırlıklandırma yoluyla hesaplama yapıldığında 37.359 EMO üyesinden 36.203 ün

işgücü arzi içinde olduğu 3618 EMO üyesinin (%10) işsiz olduğu belirlenmiştir.

Meslek Grupları	Elektrik	Elektrik Elektronik	Elektronik	Elektronik Haberleşme	Bilgisayar	Biyomedikal	Toplam
Çalışan Sayısı	139	176	120	188	124	13	760
İşsiz Sayısı	16	21	10	17	13	1	78
Ankete Katılan Sayısı	164	198	133	209	137	14	855
İşgücü Arzi Dışındakiler	9	1	3	4	0	0	17
Ankete Katılan İşgücü	155	197	130	205	137	14	838
Araştırma Evreni	17653	11729	3702	2315	1943	17	37359
Araştırma Evrenindeki İşgücü	16684	11670	3618	2271	1943	17	36203
İşsizlik Oranı	10,32	10,66	7,69	8,29	9,49	7,14	10
Toplam İşsiz Sayısı	1722	1244	278	188	184	1	3618

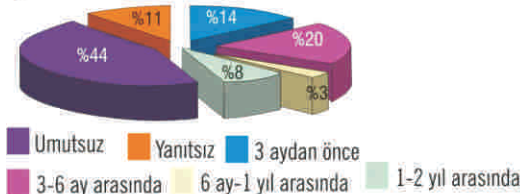
EMO Genel İşsizlik Oranı
(Ağırlıklandırılmış)

Grafik 1- EMO Üyesi Mühendisler Arasında İşsizlik

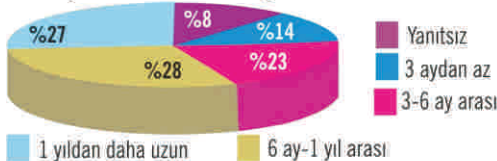
TABLO 1- EMO Genel- Ağırlıklandırılmış İşsizlik Verileri

İşsiz EMO Üyelerinin İş Bulma Beklentisi

İşsiz mühendislerin iş bulma beklentilerine yönelik değerlendirmede 1601 mühendisin iş bulma umudunun olmadığı, 716 mühendisin 3-6 ay arasında, 499 mühendisin 3 aydan daha kısa sürede, 295 mühendisin 1-2 yıl arasında, 121 mühendisin 6 ay-1 yıl arasında iş bulmayı bekledikleri ortaya çıkmıştır.

EMO Üyesi Mühendislerin İşsizlik Süreleri

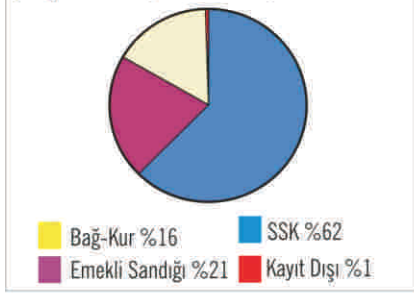
Oda üyelerimizin işsizlik sürelerinin saptanmasına yönelik değerlendirmede 1043 mühendisin 6 ay-1 yıl arasında, 1012 mühendisin 1 yıldan daha uzun zamandır, 846 mühendisin 3-6 ay arasında, 531 mühendisin 3 aydan daha kısa zamandır işsiz olduğu belirlenmiştir.

EKONOMİK KRİZİN EMO ÜYELERİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

Araştırmaya katılan 855 EMO üyesinden 554'ü ekonomik krizden çeşitli şekillerde etkilendiğini bildirmiştir. Mesleki unvanlar bazında yer alan tabakaların araştırma evreni içindeki ağırlığı dikkate alınarak hesaplandığında EMO'ya üye mühendisler arasında krizden etkilenme oranının yüzde 69.3 olduğu belirlenmiştir. Buna göre 37.359 EMO üyesinden 25.895'i çeşitli şekillerde ekonomik krizden etkilenmişlerdir.

ÇALIŞAN EMO ÜYELERİNİN PROFİLİ

Çalışan EMO Üyelerinin Sosyal Güvenceleri

EMO üyesi çalışan mühendislerin yüzde 61.8'inin SSK kapsamında sigortalı olduğu, 6868'inin Emekli Sandığı'na tabi olduğu, 5173 mühendisin de Bağ-Kur kapsamında sigortalı olduğu görülmektedir. Araştırma sonucuna göre EMO üyesi 193 çalışan mühendisin ise kayıt dışı olduğu belirlenmiştir.

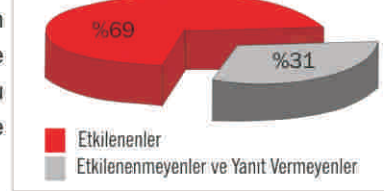
Üyelerin yüzde 72'sinin kendi mesleki alanında tam zamanlı ve ücretli olarak çalıştığı, yüzde 17.2'sinin kendi işyerinde mesleki alanında faaliyet gösterdiği, yüzde 6.9'unun yarı

zamanlı, sözleşmeli, proje başı gibi esnek istihdam kapsamında çalıştığı belirlenmiştir. Mühendislerin yüzde 3.5'i ise mesleki alanı dışında faaliyet yürüttüğünü bildirmiştir.

EMO üyesi çalışanların yüzde 45.8'inin 1500-2500 TL, yüzde 26.9'unun 2500-4500 TL gelir karşılığı çalıştığı belirlenmiştir. EMO üyesi çalışanların yüzde 5.4'ü 4500-6500 TL aralığında, yüzde 2.1'i de 6500 TL üzeri gelir elde ederken; yüzde 15.6'sı 527-1500 TL ile EMO'nun 2009 yılı en az ücret tanımının altında çalıştığı, yüzde 0.7'sinin 527 TL ile 2009 yılı asgari ücret düzeyini, yüzde 0.5'inin de 527 TL'den az gelir elde ettiğini beyan ettiği görülmektedir.

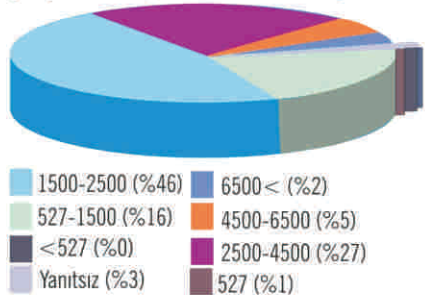
1500-2500 TL, 2500-4500 TL gelir aralıklarının orta gelir grubunu (EMO üyesi mühendislerin yüzde 72.7'si) oluşturduğu, 1500 TL'den az olan gelir kategorilerinin alt gelir grubu (EMO üyesi mühendislerin yüzde 16.8'i) ve

Ekonomik Krizin EMO Üyeleri Üzerindeki Etkisi

4500 TL üzeri gelir kategorilerinin de üst gelir grubu (EMO üyesi mühendislerin yüzde 7.4'ü) olarak kabul edilmesi durumunda, EMO üyelerinin orta gelir grubu içerisinde yoğunlaştığı görülmektedir. Ancak alt ve üst grup arasındaki ciddi gelir farkı, mühendisler arasında da bir gelir uçurumundan söz etmeyi olanaklı kıldığı ve mühendislerin yüzde 62.6'sinin yoksulluk sınırının altında yaşamını sürdürdüğü gerçeği ortaya çıkmaktadır.

Çalışan EMO Üyelerinin Gelir Düzeyi

SONUÇ

- Küresel ekonomik kriz ODA'ya üye mühendislerin yüzde 69.3'ünü (25 bin 895 mühendis) çeşitli şekillerde etkilemiştir.

- EMO üyeleri krizin etkisine yönelik yüzde 31.3 (11.170 mühendis) ile "Geleceğe güvenle bakamıyorum", yüzde 13.2 (4914 mühendis) "Borçlarımı ödeyemiyorum", yüzde 10.7'sinin (3988 mühendis) "İşyeri sahibiyim, iş kapasitem daraldı" seçeneklerini belirtmişlerdir.

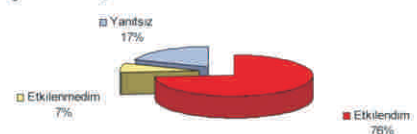
- Krizin etkisine yönelik yalnızca 3 mühendis olumlu bir bildirimde bulunmuş, bunlardan 2'sinin kriz nedeniyle işini kaybettiği ancak daha iyi bir iş bulunduğu görülmüştür.

- Mesleki unvanlar bazında en yoğun etki bildirim oranı yüzde 75 ile elektrik mühendislerinden, en az etki bildirim oranı ise yüzde 51.82 ile bilgisayar mühendislerinden olduğu görülmektedir (biyomedikal mühendisleri dışında tutulduğunda). Elektronik haberleşme mühendislerinin krizden etkilenme oranı yüzde 68.42 olurken; elektronik mühendislerinde bu oran yüzde 65.41, elektrik-elektronik mühendislerinde yüzde 65.15 olmuştur.

- Yaş grupları bazında krizden en fazla yüzde 80.4 ile 45-55 yaş arasındaki mühendislerin en az etkilenme oranı yüzde 58.4 ile 25 yaş

ve altındaki genç mühendislerin etkilendiği görülmüştür. İşsizlik oranı en düşük grupları oluşturan 25-35 yaş arası ve 35-45 yaş arası gruplarda ise krizden etkilenme oranı sırasıyla yüzde 60.5, yüzde 67.6 olmuştur. 55 yaş üzeri grubunda yer alan EMO üyesi mühendislerin krizden etkilenme oranı ise yüzde 68.25 olmuştur.

İşsiz EMO Üyesi Mühendisler Üzerinde Krizin Etkisi

İşsiz ve çalışan ayrımıyla krizden etkilenme oranlarına bakıldığında krizin çalışmayan mühendisler

üzerinde daha dramatik bir etkiye sahip olduğu görülmektedir. Çalışmayan EMO üyelerinin yüzde 76'sı, çalışan EMO üyelerinin ise yüzde 64'ü krizden etkilendiğini bildirmiştir.

Araştırma kapsamında sağlanan EMO üyeleri arasındaki işsizlik ve işsiz EMO üyelerinin durumuna ilişkin temel sonuçlar:

- Araştırmaya katılan 855 mühendisten 838'inin işgücü arzı içinde yer aldığı ve 78 mühendisin işsiz olduğu belirlenmiştir.

- En yüksek işsizlik oranının yüzde 10.7 ile elektrik-elektronik mühendislerinde, elektrik mühendislerinin yüzde 10.3'lük işsizlik oranıyla ikinci sırada, bilgisayar mühendislerinde işsizlik oranı yüzde 9.5, elektronik haberleşme mühendislerinde yüzde 8.3, elektronik mühendislerinde yüzde 7.7, biyomedikal mühendislerinde ise yüzde 7.1'dir.

- EMO üyeleri arasında işsizlik oranının yüzde 10 olduğu ve 36.203 mühendisin işgücü arzını oluşturduğu, 3618 mühendisin işsiz olduğu hesaplanmıştır. Söz konusu mesleki alanlarda üniversitelerden mezun olanların yüzde 40'ünün EMO'ya kaydolduğu da dikkate alındığında işsizlik oranının bu mühendislik dallarında daha yüksek olduğu ifade edilmelidir.

- "Yüksek okul mezunları arasında iş bulma olanağı daha yüksek" olarak değerlendirilen elektrik, elektronik, elektrik-elektronik, elektronik haberleşme, bilgisayar ve biyomedikal mühendislerinden yalnızca EMO'ya kayıtlı olanlar içinde işsizlik oranının TÜİK'in yüksekokul mezunları için belirlediği işsizlik oranına paralel olması ülkemizdeki genel işsizlik

tablosu açısından ayrıca düşünülmelidir.

- Yaş grupları bazında işsizlik verileri değerlendirildiğinde; en genç işgücü konumundaki 25 yaşında ve daha genç mühendislerde işsizlik oranının yüzde 19.1, 25-35 yaş arasındaki mühendislerde yüzde 6.3, 35-45 yaş arasındaki mühendislerde yüzde 6'dır. 45-55 yaş arası mühendislerde işsizlik oranı yüzde 11.5'e, 55 yaş üzeri mühendislerde ise yüzde 25'e kadar çıkmaktadır. İşsizlik oranının yaşlı gruplarda yüksek çıkması Türkiye koşullarında emekli mühendislerin de işgücü arzı içerisinde yer almasından kaynaklanmaktadır.

- Ağırlıklandırma yoluyla EMO geneli için tespit edilen 3 bin 618 işsiz mühendisin yüzde 44.3'ünü oluşturan, 1601 işsiz mühendis kriz nedeniyle iş bulma ya da iş kurma umudunu kaybetmiştir. İşsiz mühendislerin yüzde 20'si 3-6 ay arasında, yüzde 14'ü 3 aydan kısa zaman içinde, yüzde 8'i 1-2 yıl arasında, yüzde 3'ü de 6 ay-1 yıl arasında iş bulmayı umut etmektedir. İşsiz mühendislerin yüzde 28'inin 6 ay-1 yıldır işsiz olduğu, yüzde 27'sinin 1 yıldan daha uzun zamandır işsiz olduğu, yüzde 23'ünün 3-6 aydır, yüzde 14'ünün de 3 aydan daha az zamandır işsiz olduğu belirlenmiştir.

Araştırma kapsamında çalışan EMO üyesi mühendislerin çalışma koşullarına ilişkin saptanan temel sonuçlar:

- Çalışan EMO üyesi mühendislerin yüzde 72'si "mesleki alanında tam zamanlı ve ücretli" olarak istihdam edilmektedir. Çalışan EMO üyesi mühendislerin yüzde 17.2'si kendi işyerinde mesleki alanında faaliyet gösterirken; yüzde 6.9'unun yarı zamanlı, sözleşmeli, proje başı gibi

Çalışan EMO Üyeleri Üzerinde Krizin Etkisi

esnek istihdam kapsamında çalışmaktadır. Mühendislerin yüzde 3.5'i ise mesleki alanı dışında faaliyet yürütmektedir.

- EMO üyesi çalışanların yüzde 45.8'i 1500-2500 TL, yüzde 26.9'unun 2500-4500 TL arasında gelir karşılığı çalışmaktadır. Çalışan mühendislerin yüzde 5.4'ü 4500-6500 TL aralığında, yüzde 2.1'i de 6500 TL üzeri gelir elde ederken; yüzde 15.6'sınının 527-1500 TL ile EMO'nun 2009 yılı en az ücret tarifesi altında çalışmaktadır. Çalışan mühendislerin binde 7'si 527 TL (araştırmanın yapıldığı 2009 yılı ilk 6 aylık döneme ait asgari ücret) ile asgari ücret düzeyinde, binde 5'inin de 527 TL'den az gelir elde ettiğini beyan etmiştir. Türk-İş'in aylık olarak açıkladığı açlık ve yoksulluk sınırlarına bakıldığında Aralık 2009 itibarıyla yoksulluk sınırının 4 kişilik bir aile için 2500 TL'yi aşmış olduğu dikkate alınır, mühendislerin yüzde 62.6'sınının yoksulluk sınırının altında yaşamını sürdürdüğü gerçeği ortaya çıkmaktadır.

- 1500-2500 TL ve 2500-4500 TL gelir aralıklarının orta gelir grubu (EMO üyesi mühendislerin yüzde 72.7'si), 1500 TL'den az olan gelir kategorilerinin alt gelir grubu (EMO üyesi mühendislerin yüzde 16.8'i) ve 4500 TL üzeri gelir kategorilerinin de üst gelir grubu (EMO üyesi mühendislerin yüzde 7.4'ü) olarak kabul edilmesi durumunda, EMO üyelerinin orta gelir grubu içerisinde yoğunlaştığı görülmektedir. Ancak alt ve üst grup arasındaki ciddi gelir farkı, mühendisler arasında da bir gelir uçurumundan söz etmeyi olanaklı kılmaktadır.

*Bu yazı Küresel Kriz: EMO Üyeleri İstihdamı Araştırması adlı EMO yayınından derlenmiştir. Dileyen üyelerimiz yayını Şubemizden temin edebilirler.

Meslek Grupları	Elektrik	Elektrik Elektronik	Elektronik	Elektronik Haberleşme	Bilgisayar	Biyomedikal	Toplam
Araştırma Evrenindeki İşgücü Oranı	16684	11670	3618	2271	1943	17	36203
İşsizlik Oranı	10,32	10,66	7,69	8,29	9,49	7,14	10
Toplam İşsiz Sayısı	1722	1244	278	188	184	1	3618

EMO Geneli Ağırlıklandırılmış İşsizlik Verileri